

Sygn. akt: I Ns 70/15

POSTANOWIENIE

Dnia 14 grudnia 2015 r.

Sąd Rejonowy w Biskupcu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Ewa Sotko - Polak
-----------------	-----------------------

Protokolant:	sekr. sądowy Emilia Kościan
--------------	-----------------------------

po rozpoznaniu w dniu 14 grudnia 2015 r. w Biskupcu

na rozprawie

sprawy z wniosku **A. P.**

z udziałem **P. G., F. G., T. K., A. K. (1), K. G., E. P. i A. K. (2)**

o podział majątku wspólnego byłych małżonków K. K. (1) i M. K. (1), działu spadku po M. K. (1), działu spadku po K. K. (1), częściowego działu spadku po M. G. (1), działu spadku po A. K. (3) oraz zniesienia współwłasności nieruchomości

postanawia:

1. Ustalić, iż w skład majątku wspólnego byłych małżonków K. K. (1) i M. K. (1), wchodzi następujące składniki majątkowe:

a) prawo własności nieruchomości rolnej składającej się z działki o nr (...), o powierzchni 0,5 ha, położonej w miejscowości K. B., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wiecznych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) o wartości 15.000 zł (piętnaście tysięcy złotych);

b) prawo użytkowania wieczystego działki o numerze ewidencyjnym (...), o powierzchni 729 m kw, zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie bliźniaczej, stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności, położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wiecznych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), o wartości 67.000 zł (sześćdziesiąt siedem tysięcy złotych);

2. ustalić, iż w skład spadku po M. K. (1) wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{2}$ (jedna druga) w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w pkt 1 niniejszego postanowienia;

3. ustalić, iż w skład spadku po K. K. (1) wchodzi udział w wysokości $\frac{3}{4}$ (trzy czwarte) w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w pkt 1 niniejszego postanowienia;

4. ustalić, iż w skład spadku po A. K. (3) wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{4}$ (jedna czwarta) w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w pkt 2 niniejszego postanowienia;

5. ustalić, iż w skład spadku po M. G. (1) wchodzi udział w wysokości $\frac{1}{4}$ (jedna czwarta) w składnikach majątkowych opisanych szczegółowo w pkt 2 niniejszego postanowienia;
6. dokonać podziału majątku wspólnego byłych małżonków K. K. (1) i M. K. (1), działu spadku po M. K. (1), działku spadku po K. K. (1), częściowego działu spadku po M. G. (1), działu spadku po A. K. (3) oraz zniesienia współwłasności nieruchomości, w ten sposób, iż nieruchomości szczegółowo opisane w pkt 1 niniejszego postanowienia przyznać na własność w udziałach po $\frac{1}{2}$ (jednej drugiej) na rzecz A. K. (2) oraz na rzecz A. K. (1);
7. zasądzić od A. K. (2) na rzecz T. K. kwotę 1.500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) tytułem spłaty jego udziału w nieruchomościach szczegółowo opisanych w pkt 1 niniejszego postanowienia;
8. zasądzić od A. K. (1) na rzecz T. K. kwotę 1.500 zł (jeden tysiąc pięćset złotych) tytułem spłaty jego udziału w nieruchomościach szczegółowo opisanych w pkt 1 niniejszego postanowienia;
9. ustalić, iż koszty procesu obciążają A. K. (2) i A. K. (1) w udziałach po $\frac{1}{2}$ (jednej drugiej) pozostawiając szczegółowe ich wyliczenie Referendarzowi Sądowemu.

UZASADNIENIE

Po ostatecznym sprecyzowaniu wniosku wnioskodawczyni **A. P.** wniosła o dokonanie podziału majątku wspólnego byłych małżonków K. K. (1) i M. K. (1), działu spadku po M. K. (1), działu spadku po K. K. (1), częściowego działu spadku po M. G. (1), działu spadku po A. K. (3) oraz zniesienia współwłasności nieruchomości w ten sposób, ażeby prawo własności nieruchomości rolnej składającej się z działki o nr (...), o powierzchni 0,5 ha, położonej w miejscowości K. B., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wiecznych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) oraz prawo użytkowania wieczystego działki o numerze ewidencyjnym (...), o powierzchni 729 m kw, zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie bliźniaczej, stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności, położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...), przynęcać na rzecz A. K. (2) i A. K. (1) w udziałach po $\frac{1}{2}$ (jednej drugiej) (wniosek k. 2,17, stanowisko sprecyzowane na rozprawie k. 55).

Kurator ustanowiony dla nieznanego z miejsca pobytu uczestnika postępowania **T. K.** w odpowiedzi na wniosek wyraził zgodę na sposób podziału spadku wskazany we wniosku z jednoczesnym obowiązkiem spłaty na rzecz T. K. stosownej kwoty tytułem spłaty jego udziału, po uprzednim ustaleniu wartości nieruchomości przez biegłego sądowego. Równocześnie kurator wniosła o przyznanie wynagrodzenia wg norm przypisanych (odpowiedź na wniosek k. 44).

Uczestnicy postępowania **P. G., F. G., K. G., A. K. (2) oraz A. K. (1)** wyrazili zgodę na sposób podziału spadku wskazany we wniosku tj. bez obowiązku spłaty na ich rzecz (stanowisko k. 55-56)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

Prawo własności nieruchomości rolnej składającej się z działki o nr (...), o powierzchni 0,5 ha, położonej w miejscowości K. B., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wiecznych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) oraz prawo użytkowania wieczystego działki o numerze ewidencyjnym (...), o powierzchni 729 m kw, zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie bliźniaczej, stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności, położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) stanowiło majątek wspólny małżonków M. K. (1) i K. K. (1) (okoliczność bezsporna, akta księgi wieczystej OL1B/ 00014395/6 oraz OL1B/ 00007650/0).

Małżonkowie M. K. (1) i K. K. (1) posiadali troje dzieci tj. córki : M. G. (2), A. K. (3) oraz A. P. (okoliczność bezsporna, zapewnienie spadkowe oraz akty stanu cywilnego w aktach V Ns 88/14).

M. K. (1) zmarł w dniu 28 czerwca 1984 roku, zaś K. K. (1) zmarła w dniu 28 września 2013 roku (okoliczność bezsporna, postanowienie k. 18).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Mrągowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny w B. z dnia 13 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn.akt V Ns 88/14 stwierdzone zostało, iż spadek po M. K. (1), zmarłym dnia 28 czerwca 1984 roku w B., na podstawie ustawy nabyli w częściach równych po $\frac{1}{4}$ (jednej czwartej) części spadku : żona K. K. (2) , z domu K., córka A. K. (3), z domu K., córka M. G. (1)- z domu K. oraz córka A. P., z domu K. (postanowienie k. 18-19).

Córka małżonków M. i K. M. G. zmarła dnia 06 kwietnia 1995 roku, zaś córka A. K. (3) zmarła dnia 30 października 2006 roku (okoliczność bezsporna, zapewnienie spadkowe oraz akty stanu cywilnego w aktach V Ns 88/14 , postanowienie k. 8, akta sprawy V Ns 242/14).

Natomiast żona M. K. (2) K. zmarła dnia 28 września 2013 roku (okoliczność bezsporna, zapewnienie spadkowe oraz akty stanu cywilnego w aktach V Ns 88/14 , postanowienie k. 8).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Mrągowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny w B. z dnia 13 czerwca 2014 roku w sprawie o sygn.akt V Ns 88/14 stwierdzone zostało, iż spadek po K. K. (1), z domu K., córce A. i P., zmarłej dnia 28 września 2013 roku w B.,, na podstawie ustawy nabyli: córka A. P., z domu K., w $\frac{1}{3}$ (jednej trzeciej) części spadku, wnuczka A. K. (2), z domu K.- córka T. i A., w $\frac{1}{6}$ (jednej szóstej) części spadku, wnuk A. K. (1) –syn T. i A., w $\frac{1}{6}$ (jednej szóstej) części spadku, wnuk P. G.- syn F. i M., w $\frac{1}{9}$ (jednej dziewiątej) części spadku, wnuczka K. G.- z domu G.- córka F. i M., w $\frac{1}{9}$ (jednej dziewiątej) części spadku, wnuczka E. P., z domu G.- córka F. i M., w $\frac{1}{9}$ (jednej dziewiątej) części spadku (okoliczność bezsporna, postanowienie k. 8).

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2014 roku Sądu Rejonowego Kętrzynie I Wydział Cywilny w sprawie I Ns 443/14 stwierdzone zostało, iż po M. G. (1), z domu K., zmarłej dnia 06 kwietnia 1995 roku w O. spadek został nabyty w częściach równych po $\frac{1}{4}$ części spadku przez : męża F. G., syna P. G., córkę K. G. i córkę E. P. (postanowienie k. 8).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Mrągowie V Zamiejscowy Wydział Cywilny w B. z dnia 28 stycznia 2015 roku w sprawie o sygn.akt V Ns 242/14 stwierdzone zostało, iż spadek po A. K. (3), z domu K., córce M. i K., zmarłej dnia 30 października 2006 roku w B., na podstawie ustawy nabyli: mąż T. K., córka A. K. (2) oraz syn A. K. (1), po $\frac{1}{3}$ (jednej trzeciej) części spadku każde z nich (okoliczność bezsporna, akta sprawy V Ns 242/14).

Poza powyżej opisanymi nieruchomościami w skład majątku wspólnego byłych małżonków K. K. (1) i M. K. (1), spadku po M. K. (1) , spadku po K. K. (1), częściowego spadku po M. G. (1) oraz spadku po A. K. (3) nie wchodziły inne składniki majątkowe (okoliczność bezsporna).

Wartość prawa własności nieruchomości rolnej składającej się z działki o nr (...), o powierzchni 0,5 ha, położonej w miejscowości K. B., gmina B., dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wiecznych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) ustalona została na kwotę 15.000 zł zaś wartość prawa użytkowania wieczystego działki o numerze ewidencyjnym (...), o powierzchni 729 m kw, zabudowanej budynkiem mieszkalnym jednorodzinny w zabudowie bliźniaczej, stanowiącym odrębny od gruntu przedmiot własności, położonej w B. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Biskupcu V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o nr (...) – na kwotę (opinia biegłego sądowego z zakresu (...) k. 74- 106).

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci dokumentów, także w postaci kserokopii, w ocenie Sądu nie budzi żadnych wątpliwości i należało go ocenić jako w pełni wiarygodny. Żadna ze stron nie kwestionowała ich prawdziwości, a Sąd nie miał podstaw, by czynić to z urzędu, tym bardziej iż dokumenty były dokumentami urzędowymi.

Sąd podzielił w całości ustalenia poczynione przez biegłego z zakresu wyceny nieruchomości zawarte w jego opinii sporządzonej na piśmie, uznając, iż mogą one stanowić podstawę ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Wywody biegłego Sąd uznał za zgodne z zasadami logiki, należycie uargumentowane oraz oparte na rzetelnej analizie i ocenie

zgromadzonej w aktach sprawy dokumentacji. Podkreślić należy, iż żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłego, zaś Sąd nie miał podstaw aby to uczynić z urzędu.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 689 Kodeksu postępowania cywilnego jeżeli cały majątek spadkowy lub poszczególne rzeczy wchodzące w jego skład stanowią współwłasność z innego tytułu niż dziedziczenie, dział spadku i zniesienie współwłasności mogą być połączone w jednym postępowaniu.

Stosownie po treści art. 684 kpc skład i wartość spadku podgalającego podziałowi ustala sąd. Zgodnie zaś z art. 924 kc spadek otwiera się z chwilą śmierci spadkodawcy. Ta chwila decyduje o składzie majątku spadkowego. Gdyż z mocy prawa z momentem otwarcia spadku spadkobiercy nabywają spadek (art. 925 kc). W konsekwencji co do zasady dział spadku powinien obejmować przedmioty, które istniały w chwili spadku i które istnieją w chwili dokonywania działu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 27 września 1974 roku, III CZP 58/74, OSNCP 1975, Nr 6 poz. 90). Uwzględnia się też te przedmioty , które zostały nabyte w zamian za przedmioty spadkowe w ramach surogacji w majątku spadkowym. W skład spadku ulegającego podziałowi wchodzi również przedmioty, które wskutek niewłaściwego ich używania albo w sposób niezgodny z prawem zostały zbyte, utracone, zużyte lub zniszczone przez jednego ze spadkobierców. Jeżeli natomiast do zbycia lub zużycia przedmiotów spadkowych doszło w sposób prawidłowy lub odpowiadający prawu, przedmioty te nie mogą wchodzić w skład podlegającego działu spadku. O prawidłowym sposobie zużycia przedmiotów można mówić wtedy, gdy jest ono wynikiem normalnego używania i właściwej ich eksploatacji, a o prawidłowym zbyciu przedmiotów świadczy zgodne z przepisami prawa rozporządzenie nimi przez spadkobierców (np. wspólne zbycie określonej ruchomości). W konsekwencji przejmuje się , iż miarodajną dla ustalenia składu spadku będzie stan z chwili dokonywania działu spadku uwzględniający przy tym przedmioty, które istniały w chwili otwarcia spadku, a które w sposób opisany powyżej „wyszły” Se spadku w okresie od jego otwarcia do chwili jego podziału. Nie ulega przy tym wątpliwości, iż Sąd dokonuje działu spadku w sytuacji, gdy taki dział nie został dotychczas przeprowadzony przez spadkobierców (poza Sądem).

Przede wszystkim w niniejszej sprawie nie było sporu co do składu majątku stanowiącego współwłasność małżonków K. oraz składu spadku zarówno ich jak i ich córek A. K. (3) jak i M. G. (1). Nie było również sporu między stronami co do wartości majątku podlegającego podziałowi.

Sąd uznał zatem, że bezspornie w skład masy podlegającej podziałowi i działom wchodzi jedynie nieruchomości opisane szczegółowo w części wstępnej uzasadnienia. Zostały one nabyte podczas trwania małżeństwa i stanowiło wspólny majątek dorobkowy małżonków K. K. (1) i M. K. (1). Zważyć bowiem należy, iż strony nie wyłączyły podczas trwania małżeństwa ustroju wspólności ustawowej małżeńskiej. Z uwagi na treść art. 43 § 1 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, stanowiącą, iż udziały małżonków w majątku wspólnym są równe.

Zgodnie z przepisem art. 1037 § 1 k.c. dział spadku może nastąpić między innymi na mocy orzeczenia sądu na żądanie któregośkolwiek ze spadkobierców i taka też sytuacja występuje w niniejszej sprawie. Zgodnie natomiast z przepisem art. 1035 k.c. jeżeli spadek przypada kilku spadkobiercom (co również ma miejsce w przedmiotowej sprawie) do wspólności majątku spadkowego oraz do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych z zachowaniem przepisów niniejszego tytułu. W konsekwencji powyższego, w sytuacji, gdy pomiędzy współspadkobiercami brak jest zgody co do sposobu działu spadku, do działu tego mają zastosowanie z mocy art. 1035 k.c. normy zawarte w art. 211 i 212 k.c., określające zasady sądowego zniesienia współwłasności. Wspomniane przepisy wyróżniają zasadniczo trzy sposoby zniesienia współwłasności: podział fizyczny rzeczy pomiędzy współwłaścicieli z ewentualnym wyrównaniem różnicy wartości powstałych z podziału części przez dopłaty, przyznanie całej rzeczy jednemu ze współwłaścicieli lub kilku na współwłasność za ich zgodą i zasądzenie od nich spłat na rzecz pozostałych współwłaścicieli oraz licytacyjna sprzedaż rzeczy wspólnej, czyli tzw. podział cywilny.

Zgodnie z postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1978 roku (III CRN 214/78, nie publikowane) Kodeks cywilny preferuje zniesienie współwłasności przez podział fizyczny rzeczy wspólnej, co wynika wyraźnie z postanowień art. 211, 212 § 2 i 214 k.c. Jeżeli zatem zniesienie współwłasności następuje z mocy orzeczenia sądu,

sąd powinien przede wszystkim brać pod uwagę ten sposób wyjścia ze wspólności, chyba że współwłaściciele żądają przyznania rzeczy wspólnej jednemu z nich w zamian za spłaty, albo sprzedania stosownie do przepisów k.p.c. Zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie utrwalił się bowiem pogląd, iż podział fizyczny rzeczy jest podziałem najbardziej sprawiedliwym i pożądanym zwłaszcza dla niezamożnych współwłaścicieli dlatego, że unika się w ten sposób obciążenia ich wysokimi, częstokroć nierealnymi spłatami.

Stosownie do art. 212 § 2 k. c. rzecz, która nie daje się podzielić może być przyznana stosownie do okoliczności jednemu ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych, albo sprzedana stosownie do przepisów kodeksu postępowania cywilnego. W sprawie niniejszej przyznanie rzeczy na rzecz jednego ze współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych w praktyce nie byłoby wykonalne, tym bardziej, iż strony zgodnie wniosły o dokonanie zniesienia współwłasności nieruchomości poprzez jej pozostawienie w ich współwłasności A. K. (1) i A. K. (2) w udziałach po 1/2 bez obowiązku spłaty pozostałych spadkobierców, poza uczestnikiem T. K.. Zgodnie z wyliczonym udziałem wartość spłaty na rzecz T. K. ogółem wynosiła 3.000 zł. W ocenie Sądu Rejonowego dopuścić należy także taki sposób zniesienia współwłasności. Skoro zgodnie z wyżej przytoczonym art. 212 § 2 k. c. możliwe jest zniesienie współwłasności poprzez przyznanie rzeczy tylko jednemu ze współwłaścicieli, argumentum a maiori ad minus tym bardziej możliwe jest przyznanie rzeczy na rzecz jednego, dwóch, czy więcej dotychczasowych współwłaścicieli z obowiązkiem spłaty pozostałych. W skrajnej sytuacji należy także opowiedzieć się za dopuszczalnością skrajnej sytuacji – możliwości zniesienia współwłasności poprzez przyznanie rzeczy na rzecz wszystkich pozostałych współwłaścicieli z wyjątkiem jednego, z obowiązkiem spłaty tego jednego przez pozostałych. Za dopuszczalnością takiego podziału opowiada się także doktryna i orzecznictwo Sądu Najwyższego (por.: S. Rudnicki, Komentarz do kodeksu cywilnego – Księga druga. Własność i inne prawa rzeczowe, Warszawa 1996, str. 231 i wskazane tam orzecznictwo). Mając zatem na uwadze, iż podział nieruchomości – z wyżej wskazanych przyczyn – nie jest w ocenie Sądu Rejonowego dopuszczalny, zaś sprzedaż w trybie przepisów kodeksu postępowania cywilnego traktowana musi być jako ostateczność (ze sprzedaży takiej zazwyczaj uzyskuje się niższe ceny, niż ze sprzedaży na wolnym rynku, ten sposób podziału nieruchomości wymaga poniesienia dodatkowych kosztów związanych z czynnościami egzekucyjnymi), w ocenie Sądu Rejonowego najwłaściwszym sposobem zniesienia współwłasności przedmiotowej nieruchomości jest jej pozostawienie we współwłasności rodzeństwu A. I A. K. (1), którzy zamieszkują na przedmiotowej nieruchomości i zasądzenie na rzecz ich ojca T. K. stosownej spłaty wynikającej w wysokości jego udziału w spadku po A. K. (3).

Zgodnie z treścią art. 212 § 1 k.p.c. w zw. z art. 1035 k.c. oraz jego procesowym odpowiednikiem w postaci art. 623 zdanie 2 k.p.c. w zw. z art. 688 k.p.c. różnice wartości udziałów współwłaścicieli wyrównuje się przez dopłaty pieniężne. W tym miejscu należy podkreślić, iż Sąd był związany stanowiskiem stron oraz uczestników postępowania (poza T. K.), którzy stanowczo oświadczyli, iż nie zadają spłaty swego udziału.. W konsekwencji z uwagi na treść art. 321 kpc Sąd nie mógł zasądzić stosownej spłaty na ich rzecz .

Zasady orzekania o kosztach postępowania nieprocesowego określa art. 520 k.p.c., zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie (§1). W myśl tego przepisu, uczestnika postępowania obciążają zarówno koszty czynności, której sam dokonał, jak i koszty czynności podjętej w jego interesie, przez sąd, na jego wniosek lub z urzędu. Co do zasady więc koszty poniesione przez uczestników, związane z ich udziałem w sprawie, odmiennie niż w procesie, nie podlegają wzajemnemu rozliczeniu między uczestnikami poprzez ich zwrot. Określona w art. 520 § 1 k.p.c. zasada nie doznaje wyjątków, gdy uczestnicy są w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub chociaż nie są w równym stopniu zainteresowani, ich interesy są wspólne. Z uwagi na fakt, iż w niniejszej sprawie zasadniczo zainteresowanymi osobami były A. K. (2) oraz A. K. (1) Sąd osoby te obciążył kosztami postępowania w sprawie. Z uwagi na treści art. 108§1 kpc Sąd pozostawił szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania Referendarzowi Sądowemu, rozstrzygając wyłącznie o zasadzenie ponoszenia kosztów postępowania.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.